

BO MIRT Noordwest 20 november 2019

CONCEPT – 1 oktober 2019

Onderwerp: **Afspraak Verstedelijkingsstrategie MRA**

Bespreekpunten op het BO MIRT:

- Vaststellen uitgangspunten verstedelijkingsstrategie MRA

Voorgestelde afspraak (wordt in verkorte vorm opgenomen in de MIRT-brief aan de Tweede Kamer)

De volgende uitgangspunten ('startpunten') geven richting aan het gezamenlijke proces van rijk en regio waarin de verstedelijkingsstrategie wordt ontwikkeld. Zij vormen daarmee het kader voor de te maken keuzes.

(1) Principes verstedelijkingsconcept

We hanteren onderstaande (algemene en meer sectorale) principes voor de ontwikkeling van het toekomstige verstedelijkingsconcept. Doel is onderstaande principes zoveel als mogelijk in samenhang te realiseren. Vaak zal dit in combinatie met elkaar kunnen, maar veelal zullen ook afwegingen (schuurpunten en koppelkansen) en keuzes gemaakt moeten worden omdat niet alles (tegelijk) kan. Rijk en regio spreken af gedurende de strategieontwikkeling dergelijke afwegingen en keuzes te maken. Relevante lopende trajecten vormen de bouwstenen voor de verstedelijkingsstrategie.

- 1.1 We streven naar een duurzame, sociaal-maatschappelijk en economisch sterke metropoolregio. Het verstedelijkingsconcept voor de middellange en lange termijn moet het gemeenschappelijke kader bieden voor de afwegingen en keuzes met goed interbestuurlijk samenspel.*
- 1.2 We houden nadrukkelijk oog voor de effecten van de verstedelijkingsstrategie die de burger dicht bij huis, in bestaande wijken en buurten in de steden en in de kernen in landelijk gebied, ervaart en die de directe leefomgeving aantrekkelijker, gezonder en duurzamer kunnen maken.*
- 2. De polycentrische metropoolregio vormt de basis voor de verdere doorontwikkeling van het verstedelijkingsconcept. We werken aan verdere functionele integratie van de verschillende karakteristieken en elkaar versterkende kernen en aan de identiteit van de metropoolregio die als één grote stad functioneert.*
- 3. De ontwikkeling van stad en landschap is een samenhangende opgave. Onze inzet is landschapsinclusieve ontwikkeling, waarbij we de functies en kwaliteiten van het landschap versterken. Het landschap vormt de contouren van de verstedelijking. De uitgangssituatie en de karakteristieken van het landschap in relatie tot verstedelijking verschillen binnen de MRA.*
- 4.1 We realiseren woon-, werklocaties en voorzieningen zoveel mogelijk binnenstedelijk. Deze realiseren we via binnenstedelijke verdichting in gemengde milieus en geconcentreerd rond OV-knooppunten. De focus voor toekomstige binnenstedelijke ontwikkeling ligt bij de sleutelgebieden, de zoekgebieden voor grootschalige ontwikkellocaties in de MRA zoals opgenomen in de Ontwerp NOVI.*
- 4.2 We realiseren de al aangewezen en toekomstige uitleglocaties op voorwaarde dat ze goed en tijdig ontsloten worden, ook met het openbaar vervoer.*
- 4.3 We verbeteren het functioneren van de woningmarkt en de leefbaarheid, zodat het zowel voor*

huidige als toekomstige bewoners mogelijk is een passende en aantrekkelijke woonplek te vinden. We werken aan voldoende woningen, met een divers en betaalbaar woningaanbod in diverse woonmilieus, in kwalitatief goede en veilige leefomgevingen.

5.1 Om binnenstedelijke verdichting en concentratie rond knooppunten mogelijk te maken zetten we vooral in op regionale OV- en fietsverbindingen om ketenreizen beter mogelijk te maken.

5.2 Ontwikkeling van nieuwe woon- en werklocaties en recreatiegebieden gebeurt in wisselwerking met het regionale OV-systeem en fietsnetwerk, zowel wat betreft capaciteit van de lokale, regionale en bovenregionale netwerken als ook in de tijd.

5.3 We zetten in op een mobiliteitssysteem met aandacht voor alle modaliteiten (fiets, regionaal openbaar vervoer, spoor, auto), slimme mobiliteit ("smart mobility") en in wisselwerking met het verstedelijkingsconcept. Voor de grotere systeemopgaven werken we aan een netwerkstrategie en een goed functionerend "daily urban system".

6.1 Nieuwe plannen voor woningbouw die leiden tot transformatie en verlies aan bedrijventerrein kunnen alleen als voldoende ruimte voor bedrijvigheid beschikbaar is.

6.2 We houden rekening met extra ruimte voor bedrijvigheid die nodig is voor de transformatieperiode naar een klimaatadaptieve, energieneutrale en circulaire economie, in het bijzonder in haven- en industriegebieden.

6.3 We ontwikkelen bestaande en nieuw te ontwikkelen woon- en werklocaties zoveel mogelijk circulair en met nadruk op de toepassing van hoogwaardige materialen.

7.1 We zetten in op energieneutraal of energieleverend ontwikkelen.

7.2 We accommoderen vraag (verbruik energie) en aanbod (opwekking duurzame energie) zo dicht mogelijk bij elkaar en passend bij eigenschappen en efficiëntie van het netwerk. Daarbij houden we er rekening mee dat vanwege de energietransitie het elektriciteitsnetwerk versterkt moet worden en andere energienetwerken (warmte, waterstof) opgezet en uitgebreid moeten worden.

7.3 We houden regie op het ontwikkelen van datacenters afgestemd op de beschikbaarheid van stroom, de aanwezigheid van een warmtenetwerk en het verkleinen van de afstand tot de aanlanding van wind op zee of lokale (duurzame) opwekking.

7.4 Het Noordzeekanaalgebied vormt hét knooppunt voor duurzame energie in de MRA.

7.5 We verstedelijken klimaatbestendig, door de gevolgen van klimaatveranderingen (droogte, hitte, extreme regenbuien en mogelijke overstromingen) te verkleinen.

(2) Fasering

- *De fasering gaat zowel over thematische opgaven als integraal te ontwikkelen gebieden die om gezamenlijke interventies van Rijk en regio vragen als ook interventies van één van de partners afzonderlijk.*
- *De fasering betreft de periode 2030-2050 en tot 2030.*
- *Het te benoemen NOVI-gebied in de MRA maakt deel uit van de verstedelijkingsstrategie.*
- *De gebieden van de MIRT-trajecten van het bereikbaarheidsprogramma Samen bouwen aan bereikbaarheid en de sleutelgebieden MRA maken deel uit van de fasering van de integraal te ontwikkelen gebieden.*
- *De selectie van een beperkt aantal wijken met ernstige leefbaarheidsproblemen (stedelijke vernieuwing 3.0, conform woondeal MRA) worden meegenomen in de fasering van de verstedelijkingsstrategie.*

(3) Uitgangspunten investeringsstrategie en uitvoering

- *Uitvoering van gebieden en opgaven die gezamenlijke interventies van Rijk en regio vragen vindt plaats door de Omgevingsagenda Noordwest Nederland.*

- *Uitvoering op de korte termijn vindt binnen de MRA plaats in het kader van de (uitvoering van) MRA agenda 2.0.*
- *We onderzoeken de mogelijkheden van tijdelijkheid van investeringen/maatregelen met het oog op (verduurzamings)ontwikkelingen.*
- *De investeringsstrategie betreft zowel de financiering als de bekostiging.*
- *Uiteindelijke investeringsbeslissingen voor bereikbaarheid vinden plaats in het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de bestuurlijke overleggen MIRT.*

Toelichting Verstedelijkingsstrategie MRA

1. Verstedelijkingsstrategie MRA

In economisch opzicht gaat het de Metropoolregio Amsterdam (MRA) voor de wind. Deze economische voorspoed biedt veel kansen voor inwoners en ondernemers en voor heel Nederland. De regio kent een spectaculaire banengroei en een snelle toename van het aantal inwoners en bezoekers. De MRA ontwikkelt zich in hoog tempo tot een wereldstad die internationaal tot de top behoort.

Er is ook een keerzijde: de leefbaarheid van de regio komt onder druk te staan en de ruimte voor nieuwe ontwikkelingen wordt beperkter. De snelheid waarmee economische ontwikkelingen zich voltrekken, in combinatie met de druk op de ruimte, de sociaal-maatschappelijke opgaven die daarbij horen en de transitieopgaven op het gebied van energie en klimaat, vragen van alle betrokken partijen om zorgvuldige, gezamenlijke keuzes in de gebiedsontwikkeling. Leefbaarheid en sociaal-economische inclusiviteit zijn geen directe ruimtevragers. In die zin passen ze moeilijk in de opsomming van (ruimtelijke) opgaven. Maar sociale samenhang en de mogelijkheid voor mensen om zich te ontplooiën worden wel beïnvloed door ruimtelijke keuzes. Inclusiviteit is daarom een onlosmakelijk onderdeel van de verstedelijkingsstrategie en kan reden zijn om ruimtelijke keuzes te (her)overwegen.

1.1 Gezamenlijke strategie

In het Strategische BO MIRT 23 mei jl. hebben Rijk en regio afgesproken voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie te ontwikkelen die integraal uitwerking geeft aan de grote en complexe ruimtelijke opgaven op het gebied van leefbaarheid, wonen, werken, bereikbaarheid, landschap, klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie. Deze strategie richt zich zowel op de middellange (tot 2030) als de lange termijn (2030-2050).

Uitgangspunt is dat hierin de nationale, regionale en lokale doelen en lopende trajecten samenkomen die passen bij een duurzame inclusieve en aantrekkelijke economisch sterke metropoolregio.

We starten niet bij nul. Relevante lopende trajecten zijn derhalve bouwstenen voor de verstedelijkingsstrategie. Op dit moment werken zowel MRA als ook rijk en regio aan verschillende middenlange, lange termijnsperspectieven. Zo werkt de MRA bijvoorbeeld aan Plabeka en aan sleutelgebieden voor woningbouw (= zoekgebieden grootschalige ontwikkellocaties woningbouw NOVI). Samen werken rijk en regio onder andere aan lange termijnsperspectieven in het kader van het programma Samen bouwen aan bereikbaarheid, energiestrategieën en het Handelingsperspectief MRA Oost. Binnen de klimaattransitie is een strategie gemaakt voor energie en industrie in het Noordzeekanaalgebied en dienen de energienetwerken te veranderen en versterkt te worden en zijn er strategieën voor de circulaire transitie. Ook werken rijk en regio gezamenlijk aan een vernieuwende samenwerking, aanpak en instrumenten voor bekostiging voor de verstedelijkingsopgave (G4 traject).

1.2 Resultaat

Het resultaat van de verstedelijkingsstrategie is:

- A. Koers voor toekomstige gemeenschappelijke ontwikkeling MRA met meer focus, versnelling, innovatie in trajecten.
- B. Gemeenschappelijk kader om te komen tot samenhang en synergie tussen beleidsdomeinen en de omgevings- en uitvoeringsagenda's Rijk, Noord-Holland, Flevoland en 32 gemeenten inclusief handelingsperspectieven MRA.
- C. Een integrale, efficiënte beleidsinzet en integrale uitwerking van beleid.
- D. Duidelijke overeenstemming tussen Rijk en regio, alsmede hun samenwerkingspartners.

1.3 Onderdelen van de strategie

De verstedelijkingsstrategie omvat de volgende drie onderdelen:

- het verstedelijkingsconcept van de MRA voor de middellange en lange termijn. Deze vormt het gemeenschappelijke kader voor de noodzakelijk geachte interventies van Rijk en regio;
- een fasering met bijbehorende ijkmomenten van integraal te ontwikkelen gebieden en thematische opgaven waar gezamenlijke interventies van Rijk en regio noodzakelijk zijn;
- een investeringsstrategie en uitvoeringsprogramma(s). Uiteindelijke investeringsbeslissingen voor bereikbaarheid vinden plaats in het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de BO's MIRT.

1.4 Planning

De planning is om de verstedelijkingsstrategie in het BO MIRT najaar 2020 vast te stellen.

2. Kenmerken MRA

De Metropoolregio Amsterdam heeft een aantal ruimtelijke kenmerken die in de loop der eeuwen zijn gevormd. Deze vormen de basis voor de doorontwikkeling van het verstedelijkingsconcept:

- Een duidelijke **kernstad**, Amsterdam;
- Aan de kernstad vastgelegen verstedelijkt gebied (soms gemeente Amsterdam, soms een andere gemeente): Zaanstad, Nieuw-West, Buitenveldert/Amstelveen, Zuidoost (inclusief Diemen en Duivendrecht), IJburg;
- Om de kernstad heen **een aantal plaatsen** die verschillen in omvang, grotere steden als Almere en Haarlem, het aangesloten stedelijk gebied van de IJmond, middelgrote steden als Hilversum, Purmerend, Lelystad, Hoofddorp en kleinere plaatsen als Edam-Volendam, Weesp, Huizen, Naarden, Bussum, Nieuw-Vennep en Zandvoort;
- Het **metropolitane landschap**, gekenmerkt door de hogere zandwallen aan de west- en de oostzijde -de duinen en het Gooi-, de veenweidegebieden, plassen, historische en moderne droogmakerijen en de kusten langs de Noordzee en het IJmeer/Markermeer
- **Verbindingen** met de omringende regio's, Nederland en internationale bestemmingen via spoor, weg en waterwegen en buisleidingen;
- Internationale **hubs** als AMS-IX, Schiphol, haven Amsterdam/ NZKG, Zuidas en de Amsterdamse binnenstad;
- **Multimodale knooppunten** als Sloterdijk, Hoofddorp en Arenapoort waar concentrerende werkgelegenheid door hoogwaardig OV wordt geacommodeerd;
- **Innovatiedistricten** in ontwikkeling op Amsterdam Sciencepark, rond VU-MC, AMC, Schinkel, mogelijk op Marineterrein en Prodoc en innovatieve circulaire initiatieven in haven Amsterdam;
- **Productie- en Industrieterreinen** in directe nabijheid van steden, inclusief een internationaal havengebied gelegen rond het Noordzeekanaal.